

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 22 NOIEMBRIE 1978¹

Somafer SA
împotriva Saar-Ferngas AG
(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare,
formulată de Oberlandesgericht din Saarbrücken)

Cauza 33/78

În cauza 33/78

având ca obiect cererea adresată Curții, în temeiul Protocolului din 3 iunie 1971 privind interpretarea de Curtea de Justiție a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială de către Oberlandesgericht din Saarbrücken, pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

SOMAFER SA, cu sediul social în Uckange (Franța),

și

SAAR-FERNGAS AG, cu sediul social în Saarbrücken-Schafbrücke (Republica Federală Germania),

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea noțiunilor de „sucursală” și „agenție”, în sensul articolului 5 alineatul (5) din Convenția din 27 septembrie 1968,

CURTEA,

compusă din domnii H. Kutscher, președinte, J. Mertens de Wilmars și A. J. Mackenzie Stuart, președinți de cameră, A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O’Keeffe, G. Bosco și A. Touffait, judecători,

avocat general: domnul H. Mayras

grefier: domnul A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

- 1 Întrucât, prin ordonanța din 21 februarie 1978, primită la Curte la 13 martie 1978, Oberlandesgericht din Saarbrücken a adresat, în temeiul Protocolului din 3 iunie 1971 referitor la interpretarea Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, nr. L 299, p. 32) (denumită în continuare „convenția”), trei întrebări referitoare la interpretarea articolului 5 alineatul (5) din convenția respectivă;

---

¹ Limba de procedură: germana.

în conformitate cu dispoziția a cărei interpretare se solicită, pârâțul, cu domiciliul pe teritoriul unui stat contractant, poate fi dat în judecată în alt stat contractant: „... (5) în cazul unei contestații referitoare la activitatea unei sucursale, a unei agenți sau a oricărei alte unități în fața instanței corespunzătoare locului în care aceasta este situată”;

- 2 întrebările adresate trebuie să permită instanței naționale să hotărască dacă este competentă în temeiul dispoziției menționate anterior – fără a aduce atingere competenței sale bazate pe alte dispoziții ale convenției – să judece o acțiune intentată de o întreprindere germană împotriva unei întreprinderi franceze al cărei sediu social se află pe teritoriul francez, dar care are pe teritoriul Republicii Federale Germania un birou sau punct de contact denumit pe hârtia de corespondență „Vertretung für Deutschland”, în vederea rambursării cheltuielilor suportate de întreprinderea germană pentru protejarea conductelor sale de gaz de orice daună care ar putea fi cauzată de lucrările de demolare desfășurate în apropiere de întreprinderea franceză, pe seama Landului Saar;

Cu privire la prima întrebare

- 3 Întrucât, prin prima întrebare, se întreabă: „competența referitoare la activitatea unei sucursale, a unei agenți sau a oricărei alte unități, menționată la articolul 5 alineatul (5) din Convenția din 27 septembrie 1968, se stabilește:

- a) în conformitate cu dreptul statului ale cărui instanțe sunt sesizate sau
- b) în conformitate cu dreptul statelor în cauză (calificare conform dreptului aplicabil în acțiunea principală) sau
- c) în mod autonom, adică în funcție de obiectivele și sistemul convenției din 1968, precum și în funcție de principiile generale care se desprind din sistemele juridice naționale (Hotărârea Curții de Justiție a Comunităților Europene din 14 octombrie 1976, LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG/Eurocontrol, cauza 29/76, Recueil, 1977, p. 489, 490)?”

- 4 întrucât convenția, încheiată în temeiul articolului 220 din Tratatul CEE, are drept scop, în conformitate cu termenii stipulați în mod expres în preambulul său, să pună în aplicare dispozițiile acestui articol referitoare la simplificarea formalităților privind recunoașterea și executarea reciprocă a hotărârilor judecătorești, precum și să consolideze, în Comunitate, protecția juridică a persoanelor stabilite pe teritoriul acesteia;

în vederea eliminării obstacolelor din calea relațiilor juridice și a soluționării litigiilor în sfera relațiilor intracomunitare în materie civilă și comercială, convenția cuprinde, printre altele, norme care permit stabilirea competenței instanțelor statelor contractante în aceste relații și facilitarea recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești;

prin urmare, convenția trebuie să fie interpretată ținând seama atât de principiile și obiectivele sale, cât și de relația acesteia cu tratatul;

- 5 întrucât, în convenție, se utilizează frecvent expresii și noțiuni juridice care aparțin dreptului civil, comercial și procesual, iar sensul acestora poate să difere de la un stat

contractant la altul, se pune problema de a ști dacă aceste expresii și noțiuni trebuie să fie considerate ca autonome și, prin urmare, comune tuturor statelor contractante, sau ca făcând trimitere la normele dreptului aplicabil, în fiecare speță, în temeiul regulilor de conflict de lege ale primei instanțe sesizate;

această problemă trebuie soluționată astfel încât să se asigure deplina eficiență a convenției în realizarea obiectivelor pe care le urmărește;

- 6 întrucât noțiunile enunțate în fraza: „contestație referitoare la activitatea unei sucursale, unei agenții sau oricărei alte unități”, care determină competența vizată la articolul 5 alineatul (5), au un conținut diferit de la un stat contractant la altul, nu numai în legislațiile respective, dar și în privința modului de aplicare a convențiilor bilaterale referitoare la recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine;
- 7 întrucât funcția acestora în cadrul convenției trebuie să fie apreciată în raport cu regula generală de atribuire de competență, descrisă la articolul 2 alineatul (1) din convenție, conform căreia „sub rezerva dispozițiilor prezentei convenții, persoanele domiciliare pe teritoriul unui stat contractant sunt chemate în judecată, indiferent de cetățenia sau naționalitatea acestora, în fața instanțelor din statul respectiv”;

cu toate că articolul 5 prevede atribuirea de competențe speciale a căror alegere depinde de opțiunea reclamantului, acest lucru se datorează existenței, în anumite cazuri bine definite, unei legături deosebit de strânse între o contestație și instanța căreia i se poate solicita să judece acea contestație, în vederea organizării utile a unui proces;

ținând seama de faptul că situația unei înmulțiri a motivelor de competență pentru același litigiu nu e de natură să favorizeze securitatea juridică și eficiența protecției jurisdicționale pe întreg teritoriul Comunității, evitarea unei interpretări în sens larg și multiform a excepțiilor de la regula generală de competență, enunțată la articolul 2, este conformă cu obiectivul convenției;

aceasta cu atât mai mult cu cât, în legislațiile naționale sau în convențiile bilaterale, excepția similară este adesea inspirată, astfel cum, în mod întemeiat, subliniază Guvernul Regatului Unit în observațiile sale scrise, de ideea conform căreia un stat național servește interesele resortisanților săi, dându-le posibilitatea de a ieși din sfera de competență a unei instanțe străine, având în vedere că un astfel de considerent nu poate fi aplicat în spațiul comunitar, întrucât derogările aduse de articolul 5 regulii generale de competență de la articolul 2 sunt justificate exclusiv de interesul unei bune administrări a justiției;

- 8 întrucât sfera de aplicare și limitele dreptului conferit reclamantului prin articolul 5 alineatul (5) trebuie să fie stabilite ținând seama de factori speciali, care, fie în relațiile dintre instituția-mamă și sucursalele, agențiile sau alte unități ale sale, fie în relațiile dintre una din aceste din urmă entități și terți, demonstrează legătura specială care justifică, prin derogare de la articolul 2, opțiunea acordată reclamantului respectiv;

prin definiție, este vorba de factori care privesc două entități stabilite în state contractante diferite, dar care, în pofida acestui lucru, trebuie să poată fi apreciate în aceeași manieră, fie din perspectiva instituției-mamă, fie din cea a extensiei (extensiilor) pe care această instituție-mamă le-a înființat în celelalte state membre, fie din perspectiva terților cu care, prin intermediul acestor extensii, se creează relații juridice;

în aceste circumstanțe, necesitatea de a asigura securitatea juridică, precum și egalitatea drepturilor și obligațiilor părților în ceea ce privește posibilitatea de a deroga de la regula generală de competență de la articolul 2, impune o interpretare autonomă și, prin urmare, comună tuturor statelor contractante, a noțiunilor vizate la articolul 5 alineatul (5) din convenție și care fac obiectul cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare;

Cu privire la a doua și a treia întrebare

- 9 Întrucât, în cazul în care expresia vizată trebuie să fie interpretată în mod autonom, prin a doua întrebare se dorește aflarea criteriilor de interpretare care trebuie aplicate cu privire la libertatea de a lua decizii (printre altele, pentru încheierea contractelor) și la importanța manifestării exterioare:

prin a treia întrebare, se dorește să se afle dacă, pentru interpretarea avută în vedere, trebuie să se ia în considerare

„anumite principii privind răspunderea civilă a celui care, printr-un ansamblu de acte exterioare, adică acte care îi sunt opozabile de orice terț de bună credință, a creat impresia existenței unei sucursale sau a unei agenții, având drept consecință legală faptul că oricine lasă o astfel de impresie trebuie prezumat a fi condus o astfel de sucursală sau agenție – ca, de exemplu, în dreptul german [a se vedea articolul 21 din «Zivilprozeßordnung» (Codul de procedură civilă), Baumbach, ediția a 36-a, nota 2 A, Stein-Jonas, ediția a 19-a, nota II 2; Oberlandesgericht din Köln NJW 73, 1834, Oberlandesgericht din Breslau HRR 39, nr. 111]?”

- 10 întrucât trebuie să se răspundă concomitent la aceste două întrebări;
- 11 întrucât, ținând seama de faptul că noțiunile vizate dau posibilitatea derogării de la principiul general de competență de la articolul 2 din convenție, interpretarea lor trebuie să permită stabilirea, fără dificultate, a legăturii speciale care justifică respectiva derogare;

această legătură specială privește, în primul rând, semnele exterioare care permit recunoașterea cu ușurință a existenței sucursalei, agenției sau unității și, în al doilea rând, raportul care există între entitatea locală și obiectul litigiului îndreptat împotriva instituției-mamă, stabilită în alt stat contractant;

- 12 în ceea ce privește prima problemă, noțiunea de sucursală, agenție sau oricare altă unitate implică existența unui centru de desfășurare a activității, care se manifestă față de terți ca având caracter permanent, în calitate de extensie a unei instituții-mamă, dotat cu o conducere și echipat din punct de vedere material pentru a putea negocia afaceri cu terții, astfel încât aceștia, cu toate că știu că, în caz de necesitate, se va stabili o legătură juridică cu instituția-mamă al cărui sediul social este în străinătate, nu sunt obligați să se adreseze direct instituției respective, ci pot încheia contracte în centrul de desfășurare a activității care reprezintă extensia acesteia;
- 13 în ceea ce privește a doua problemă, obiectul litigiului trebuie să privească activitatea sucursalei, agenției sau a oricărei alte unități;

în această noțiune de activitate intră, pe de o parte, litigiile privind drepturile și obligațiile contractuale sau extracontractuale referitoare la gestionarea propriu-zisă a

agenției, sucursalei sau a unității înseși, precum cele referitoare la situația imobilului în care sunt stabilite aceste entități sau la angajarea personalului care lucrează acolo;

pe de altă parte, în această noțiune intră și litigiile referitoare la angajamentele asumate de centrele de desfășurare a activității, menționate anterior, în numele instituției-mamă și care trebuie să fie executate în statul contractant în care este stabilit centrul de desfășurare a activității, precum și litigiile referitoare la obligațiile extracontractuale care își au originea în activitățile pe care sucursala, agenția sau oricare altă unitate, în sensul definit anterior, și le-a asumat în locul în care este stabilită pe seama instituției-mamă;

în fiecare caz, este de competența instanței sesizate să stabilească faptele pe baza cărora se poate constata existența efectivă a unui centru de desfășurare a activității și să efectueze încadrarea juridică a raportului de drept litigios pe baza noțiunii de „activitate”, astfel cum este interpretată anterior;

- 14 considerațiile anterioare fac inutil răspunsul la a treia întrebare;

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 15 Întrucât cheltuielile efectuate de Guvernul Regatului Unit și de Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările adresate acesteia de către Oberlandesgericht din Saarbrücken, prin ordonanța din 21 februarie 1978, declară:

- 1. Necesitatea de a asigura securitatea juridică, precum și egalitatea drepturilor și obligațiilor părților în ceea ce privește posibilitatea de a deroga de la regula generală de competență de la articolul 2, impune o interpretare autonomă și, prin urmare, comună tuturor statelor contractante, a noțiunilor vizate la articolul 5 alineatul (5) din convenție.**
- 2. Noțiunea de sucursală, agenție sau oricare altă unitate implică existența unui centru de desfășurare a activității, care se manifestă față de terți ca având caracter permanent, în calitate de extensie a unei instituții-mamă, dotat cu o conducere și echipat din punct de vedere material pentru a putea negocia afaceri cu terții, astfel încât aceștia, cu toate că știu că, în caz de necesitate, se va stabili o legătură juridică cu instituția-mamă al cărui sediul social este în străinătate, nu sunt obligați să se adreseze direct instituției respective, ci pot încheia contracte în centrul de desfășurare a activității care reprezintă extensia acesteia;**

3. **În noțiunea de „activitate” intră:**
- **litigiile privind drepturile și obligațiile contractuale sau extracontractuale referitoare la gestionarea propriu-zisă a agenției, sucursalei sau a unității înseși, precum cele referitoare la situația imobilului în care sunt stabilite aceste entități sau la angajarea personalului care lucrează acolo;**
  - **litigiile referitoare la angajamentele asumate de centrele de desfășurare a activității, menționate anterior, în numele instituției-mamă și care trebuie să fie executate în statul contractant în care este stabilit centrul de desfășurare a activității, precum și litigiile referitoare la obligațiile extracontractuale care își au originea în activitățile pe care sucursala, agenția sau oricare altă unitate, în sensul definit anterior, și le-a asumat în locul în care este stabilită pe seama instituției-mamă.**
4. **Este de competența instanței sesizate să stabilească faptele pe baza cărora se poate constata existența efectivă a unui centru de desfășurare a activității și să efectueze încadrarea juridică a raportului de drept litigios pe baza noțiunii de „activitate”, astfel cum este interpretată anterior.**

Kutscher   Mertens de Wilmars   Mackenzie Stuart   Donner   Pescatore
Sørensen   O’Keeffe   Bosco   Touffait

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 22 noiembrie 1978.

Grefier
A. Van Houtte

Președinte
H. Kutscher